

HC

INTERVIEW KLAAS SALVERDA

Ode aan de krant 'Ik wilde grip op de wereld'

Het laatste uur van de papieren krant heeft geslagen, gelooft journalist Klaas Salverda. Als eerbetoon bundelde hij 1.000 krantenknipsels tot het vuistdikke naslagwerk *Testament van de pers*.

Maja Landweer

Of de huisraad mee. Óf de stapel oude kranten. Klaas Salverda diept een anekdote op uit zijn studententijd. Vanwege achterstallige huur werd hij zijn kamer uitgezet en hij mocht kiezen. „En daar banjerde ik dan door Utrecht, met twee volle zakken met kranten.”

Het is Klaas Salverda ten voeten uit. Krantenman pur sang. Hij heeft het over 'doorstapelen' - 'dat er op een gegeven moment twintig stapeltjes in je huis staan, uit angst om ook maar iets te missen' - en het proces van scheuren-knippen-datum stem-pelen-aantekeningen erbij krabbelen-in mapjes stoppen-naar zolder, de ladenkasten in.

Ode

In veertig jaar tijd, van 1975 tot 2015, verzamelde de geboren Fries en inmiddels Hagenaar, werkzaam achter de schermen op het Binnenhof, 13.000 artikelen uit landelijke en regionale dagbladen. „Zoals iedereen wel eens iets uit een krant scheurt.” Op Salverda's zolder ontstond een enorm archief. Na vier decennia besloot de journalist dat het tijd werd om hier iets mee te doen. En nu ligt er dan *Testament van de pers* in de winkel: dik 600 pagina's met krantenknipsels als ode aan een uitstervend medium. Want dat het snel afgelopen is met de papieren krant, daarvan is Salverda overtuigd. „Er is een duidelijke neergaande lijn te zien. Tussen 2000 en 2015 hebben kranten zo'n veertig procent van hun lezers verloren.”

Uit die 13.000 knipsels selecteerde hij iets meer dan 1000 fragmenten. „Ik denk dat ik een halve straat aan vuilniszakken vol knipsels heb weggedaan. Het werkte bijna therapeutisch. Ik wilde komen tot het allerbeste. Elke letter is door mijn handen

gegaan. Alles wat er nu in staat, blijft via dit boek bewaard.”

De knipsels zijn geordend per thema. Van de Koude Oorlog, de opkomst van het feminisme, het presidentschap van Ronald Reagan - 'een b-acteur, geen knip voor de neus waard, dachten de mensen, en uiteindelijk groeide hij uit tot een van de meest gevaarlijke en vaderlijke presidenten ooit' - tot actuele vraagstukken. „Het mooie is, over zo'n lange periode zie je hoe sterk het zelfherstellend vermogen is van de samenleving. Uiteindelijk komt alles weer op zijn pootjes terecht. In die zin is het een optimistisch boek.”

Kinderziel

'Testament van de pers' behandelt een groot deel van de geschiedenis van de afgelopen veertig jaar. Belangrijke, heikele en opmerkelijke nieuwswesties komen voorbij. En dan niet door de bril van nu, maar door de ogen van toen, zoals er toen over werd bericht. „Zo staat er een stuk in dat de Haagse Post eind jaren tachtig publiceerde, waarin een lans werd gebroken voor pedoseksualiteit. We weten nu dat dat echt niet kan, dat je dan teveel ingrijpt in een kwetsbare kinderziel.”

Salverda heeft altijd 'heel intensief' kranten gelezen. Hij begon er als jonge jongen al mee. Inmiddels staat de stand op een miljoen gelezen krantenpagina's, becijferde hij. „Het ging mij er om grip te krijgen op de wereld. Ik las landelijke en regionale kranten en twee weekbladen. Dat deden mensen vroeger best veel.”

De auteur, opgeleid als politicoloog en communicatiewetenschapper, knipte 'veel op onderwerp'. „Bijvoorbeeld over het kruisvat in het Midden-Oosten. Ik begreep het gewoon niet goed.”

Zo zwol de stapel knipsels aan, veertig jaar historie in duizenden stukjes papier. Aan weggegooid deed de Hagenaar niet.

Al die uitgeknipte, inmiddels deels vergeelde, artikelen vormen voor hem een kostbare schat. Een erfenis 'van collega's die hun hele ziel en zaligheid in dit prachtige vak steken, die elke dag weer met evenveel plezier aan die krant werken en die ook heel veel kwaliteit leveren'. Om de beroepsgroep te eren besluit het boek met een namenlijst van alle collega's van wie Salverda een fragment opnam in zijn 'testament'.

Behalve over veertig jaar wereldgeschiedenis, gaat het ook over de geschiedenis van de journalistiek zelf. „Vroeger was je van de afdeling stug doortikken of letters schijten. Je produceerde enorme lappen tekst, want die pagina's moesten vol. Eén van de veranderingen is dat journalisten steeds compacter zijn gaan schrijven. Dat vergt andere vaardigheden. Die trends binnen de journalistiek komen ook aan bod.”

Schreeuw

De journalist, spreekt bij een café aan het Plein, tegenover het Binnenhof waar hij medewerker is bij het VNG Magazine, bevlogen over zijn vak. Maar ook weemoedig. Ooit was hij verslaggever bij een regionale krant en later politiek redacteur. Dat- in de

▲ **Klaas Salverda:** „Mensen zitten vol vragen, waar ze geen antwoord op hebben. Ik denk dat dat de reden is dat er zoveel bedreigd en gescholden wordt.”

FOTO FRANK JANSEN

“**Vroeger was je van de afdeling stug doortikken of letters schijten**”

- Klaas Salverda

optiek van Salverda - het einde van de krant in zicht is, baart hem zorgen. Want de krant biedt niet alleen informatie, die is veel meer, vindt hij. De krant is 'een richtingaanwijzer'. Op pagina 596, de epiloog, schrijft hij: 'Veel sterker dan ik me van tevoren realiseerde is dit boek een schreeuw om beschaving geworden'. Informatie komt van alle kanten op ons af. Kranten bieden die op een overzichtelijke manier aan, met tekst en uitleg. „Kranten geven stabiliteit. Ik geloof dat we die nodig hebben. Mensen zitten vol vragen, waar ze zelf het antwoord niet op hebben. Ik denk dat dat de reden is dat er zoveel bedreigd en gescholden wordt.”

Salverda haalt een recente Haagse kwestie aan, de Schilderswijkrellen van vorig jaar, die hij opnam in zijn boek. Salverda: „In Theater de Vaillant werd een piano kort en klein geslagen. Geen Stijl schreef: 'zo ziet foute boel eruit'. Heel treffend. Die piano is toch niet racistisch? (de relen waren een protest tegen racisme, red.) Er komt dan een proces op gang dat alles kapot moet. Dus als je mij vraagt: vind je het nodig, die sturing, dan zeg ik ja. Daarom is mijn boek een ode aan die kwaliteitsjournalistiek. En daarom ben ik bezorgd.”